

РЕШЕНИЕ

№ 37053

гр. София, 10.11.2025 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, XXII КАСАЦИОНЕН СЪСТАВ, в публично заседание на 10.10.2025 г. в следния състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ: Радина Карамфилова

ЧЛЕНОВЕ: Николай Димитров
Ивета Стефанова

при участието на секретаря Емилия Митова и при участието на прокурора Милен Ютеров, като разгледа дело номер **7768** по описа за **2025** година докладвано от съдия Ивета Стефанова, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл. 208 и сл. от Административнопроцесуалния кодекс (АПК), вр. с чл. 285, ал. 1 от Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража (ЗИНЗС)

Образувано е по касационна жалба от Г. С. Х., чрез адв. И. С., срещу Решение № 19872 от 10.06.2025 г. по адм. дело № 11951/2024 г. по описа на Административен съд – София - град, в частта, с която е отхвърлен иска му срещу Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ за обезщетение за неимуществени вреди за периода от 12.06.2024 г. до 18.07.2024 г. в резултат на лошите условия в Затворническо общежитие „К.“, изразяващи се в липса на достатъчна жилищна площ, неосигуряване на питейна вода, неосигуряване на денонощен достъп до медицински грижи и наличие на лекар и липса на тоалетна при посещение на каре в Затворническото общежитие „К.“, за разликата над 548 лева до предявения размер от 30 000 лева, ведно със законната лихва върху сумата, считано от предявяване на иска 02.12.2024 г. до окончателното изплащане на сумата. По поддържаните оплаквания за неправилност на съдебния акт в атакуваната част се иска отмяната му и разрешаване на спора по същество, като се уважи исквата претенция в заявения пълен размер на обезщетението. Претендира се присъждане на деловодните разноски.

Ответникът – Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ не изразява становище.

Заклучението на участвалия в производството прокурор е за неоснователност на касационното оспорване.

Касационната жалба е процесуално допустима като подадена от надлежна страна, в срок и срещу

подлежащ на инстанционен контрол съдебен акт.

Разгледана по същество на посочените в нея основания и в обхвата на служебната проверка по чл. 218, ал. 2 АПК, настоящият касационен състав я намира за неоснователна.

Според фактическите установявания на първоинстанционния съд Г. С. Х. е постъпил в Затвора – [населено място] на 11.07.2024 г., като е преведен в Затворническо общежитие „К.“ на 18.07.2024 г. Настанен е в 5-та група, където е пребивавал и към 16.01.2025 г. Освободен е на 24.01.2025 г. и е изтърпял наказание „лишаване от свобода“ в размер на една година. Въз основа на представената и неоспорена справка от ГДИН, съдът е счел, че за времето от 12.06.2024 г. до 18.07.2024 г., заявено като част от исковия период, лишеното от свобода лице не е пребивавало в Затворническо общежитие „К.“. Констатирано е, че през целия период на изтърпяване на наказанието ищецът е пребивавал в 7-мо спално помещение на 5-та група в ЗО „К.“, с площ от 31 кв.м. и капацитет 7 лишени от свобода. От доказателствата по делото, включително приетите експертни заключения, е установено, че всички спални помещения са в приемлив вид, като периодично са им извършвани ремонтни дейности за подобряване на битовите условия, по-конкретно – в помещението има приток на естествена светлина и възможност за проветряване; не е имало влага и мухъл; осигурено е осветление – луминесцентно, състоящо се от три осветителни тела; осигурена е годна за пиене вода съобразно представения протокол за изпитване от СРЗИ; наличен е санитарен възел, общ с размер 10 кв.м., разположен на източната страна на помещението, отделен с врата, състоящ се от санитарен бокс, отделен с врата, единична баня с душ и течаща топла вода и тоалетна, разположена в друго непреходно помещение със собствена заключваща се врата; матраците са дезинфекцирани и проверени за годност; извършвано е хигиенизиране и почистване на спалните помещения с получаваните от затворническата администрация хигиенни материали, като при необходимост лишените от свобода са могли да закупят допълнителни такива от магазина в затворническото общежитие. Съдът е приел, че липсва нормативно изискване за изграждане на санитарен възел на местата за престой на открито. В случая карето за престой на открито е в непосредствена близост до спалното помещение, като не се установява на ищеца да е отказан достъп до санитарен възел по време на въпросния престой. Според данните по делото през исковия период в ЗО „К.“ е имало назначен лекар. На лишените от свобода лица е предоставена възможност да посещават лекарския кабинет съгласно изготвен график, според който настанените в 5-та група разполагат с право на посещение на кабинета, а при наличие на тежки заболявания се конвоират до СБАЛЛС или до външно лечебно заведение. Видно от приетото и неоспорено заключение на допуснатата съдебно-медицинска експертиза, при постъпването в ЗО „К.“ ищецът е посочил, че страда от епилепсия и дископатия, без да представи съответна медицинска документация за тези заболявания. По повод епилепсията е получавал редовно надлежна медицинска терапия, не е получавал епилептични припадъци, нито е имал влошено здравословно състояние, което да налага извършване на консултативни прегледи или хоспитализации в лечебно заведение. Липсват и данни Х. да е диагностициран с дерматит, още по-малко да е развил подобно заболяване по време на изтърпяване на наказанието, доколкото не е имал оплаквания в тази насока или заявена нужда от консултации със специалист.

За да отхвърли иска за сумата, надвишаваща 548 лв. до предявения пълен размер от 30 000 лв., за периода от 12.06.2024 г. до 18.07.2024 г., съдът е формирал извод за недоказаност на твърдяните вреди, причинени от недостатъчна квадратура на помещението; липса на питейна вода, неосигуряване на денонощен достъп до медицински грижи и наличие на лекар; липса на санитарен възел при престоя на открито в затворническото общежитие. С аргумент за отсъствие на незаконосъобразно бездействие на служители от затворническата администрация, нарушаващо забраната по чл. 3 ЗИНЗС, е отрекъл правото на обезщетение на Г. Х. по чл. 248, ал. 1 от същия

закон.

Решението в атакуваната част е правилно.

По силата на чл. 284, ал. 1 ЗИНЗС държавата отговаря за вредите, причинени на лишени от свобода и задържани под стража от специализираните органи по изпълнение на наказанията в резултат на нарушения на чл. 3. Разпоредбата на чл. 3, ал. 1 ЗИНЗС установява императивна забрана осъдените и задържаните под стража да бъдат подлагани на изтезания, на жестоко, нечовешко или унижително отношение. Като нарушение на тази забрана законът изрично определя и поставянето в неблагоприятни условия за изтърпяване на наказанието лишаване от свобода или задържането под стража, изразяващи се в липса на достатъчно жилищна площ, храна, облекло, отопление, осветление, проветряване, медицинско обслужване, условия за двигателна активност, продължителна изолация без възможност за общуване, необоснована употреба на помощни средства, както и други подобни действия, бездействия или обстоятелства, които уронват човешкото достойнство или пораждат чувство на страх, незащитеност или малоценност – ал. 2 на чл. 3 от същия закон. Съобразно чл. 284, ал. 5 ЗИНЗС настъпването на неимуществени вреди се предполага до доказване на противното. Тълкуването на относимата нормативна уредба обуславя извод, че на специализираните органи по изпълнение на наказанията е вменено задължение за осигуряване на благоприятни условия за изтърпяване на наказанието „лишаване от свобода“ и мярката „задържане под стража“.

Фактическият състав на отговорността на държавата за вреди по чл. 284, ал. 1 ЗИНЗС включва незаконосъобразно действие или бездействие на орган по изпълнение на наказанията, преценено на плоскостта на забраната по чл. 3 ЗИНЗС, наличието на вреда от поведението (правно или фактическо) на специализираната администрация и причинна връзка между него и вредоносния резултат. Реализирането на отговорността на държавата в разглежданата специална хипотеза е обусловено от кумулативното наличие на всеки от елементите от състава на правото на обезщетение.

Съответно на доказателствата и на материалния закон е заключението на първоинстанционния съд, че в хода на проведеното съдебно производство не са доказани неблагоприятни условия за изтърпяване на наказанието „лишаване от свобода“ от ищеца в разрез с нормата на чл. 3, ал. 2 ЗИНЗС, респ. - чл. 3 от КЗПЧОС, изразяващи се в недостатъчна жилищна площ; отсъствие на годна за пиене вода; неосигуряване на денонощен достъп до медицински грижи и наличие на лекар; липса на санитарен възел на мястото за престой на открито в затворническото общежитие. Доказателства по делото в тяхната съвкупност обуславят извод, че на лишения от свобода са били осигурени отговарящи на изискванията и стандартите жизнено пространство и хигиенно-битови условия по време на изтърпяване на наказанието. Противно на защитната теза на касатора, отклонения от критериите за подходяща жизнена среда на осъденото лице в конкретното място за лишаване от свобода, не са налице. Верни са съжденията на съда за съответствие на жилищната площ в помещението с нормативния минимум от 4 кв. м. на един лишен от свобода. Обоснована е преценката му за предоставен достъп до санитарен възел и течаща вода, включително кореспондираща на критериите за качество питейна вода. Споделимо е заключението за липса на неправомерно бездействие от страна на затворническата администрация по повод възражението на ищеца за неизграден санитарен възел на мястото за престой на открито. Безспорно е установено по делото, че на Х. е осигурен достъп до медицински услуги, както и че не е отправял оплаквания за здравословното му състояние, съответно – няма данни да му е отказана медицинска грижа. В случая не е налице нарушение на чл. 3 ЗИНЗС - касаторът не е бил подложен на изтезания, на жестоко, нечовешко или унижително отношение, нито осигурените в затворническото общежитие условия за изтърпяване на наказанието уронват човешкото

достойнство или пораждат чувство на страх, незащитеност или малоценност. На лишения от свобода са били предоставени благоприятни условия при изпълнението на присъдата, обезпечаващи защита на здравето и прилагане на етичните стандарти и човешко отношение. При това положение искът срещу ГДИН е неоснователен само на това основание с оглед изначалната липса на елемент от фактическия състав на правото на обезщетение. Неоснователността на иска е обусловена и от отсъствието на причинна връзка между незаконосъобразното бездействие и твърдените вреди, която, за да породи правото на обезщетение, следва да е пряка.

Проверяваното съдебно решение в оспорената му част е постановено в съответствие с националната правна уредба и съобразно практиката на Върховния административен съд и ЕСПЧ. Решаващият съд изцяло е приложил стандартите за защита на правото по чл. 3 КЗПЧОС по отношение на ищеца. В този смисъл, съдебният акт не е засегнат от посочените в касационната жалба отменителни основания. Мотивите на първостепенния съд относно недоказаност на исковата претенция в процесната част се споделят от касационната инстанция, препратката към тях е допустима съобразно чл. 221, ал. 2, изр. 2 АПК, а повторното им казуистично обсъждане е ненужно.

Изложеното мотивира заключение за недоказаност на иска по основание за сумата над 548 лв., като липсва и причинна връзка между юридическите факти, от които се извежда правото на обезщетение, и характера на претендираните вреди. Достигайки до същия извод, първостепенният съд е постановил правилно решение, което следва да бъде оставено в сила в обжалваната му част.

Воден от горното и на основание чл. 221, ал. 2, изр. 1, пр. 1 АПК, Административен съд – София-град, XXII касационен състав

РЕШИ:

ОСТАВЯ В СИЛА Решение № 19872 от 10.06.2025 г., постановено по адм. дело № 11951/2024 г. по описа на Административен съд - София - град, в частта, с която е отхвърлен иска на Г. С. Х. срещу Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ за обезщетение за неимуществени вреди вследствие на лошите условия в Затворническо общежитие „К.“ за периода от 12.06.2024 г. до 18.07.2024 г., изразяващи се в липса на достатъчна жилищна площ; липса и неосигуряване на питейна вода, годна за пиене; неосигуряване на денонощен достъп до медицински грижи и наличие на лекар; липса на тоалетна при посещение на каре в Затворническото общежитие “К.“, за разликата над 548 лева до предявения размер от 30 000 лева, ведно със законната лихва върху сумата, считано от предявяване на иска 02.12.2024 г. до окончателното изплащане на сумата. Решението е окончателно.

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

ЧЛЕНОВЕ: